

Koersdocument Gooi en Vechtstreek

Tussenstand 3, september 2020

Ons kenmerk	20.0004615
Versie	Tussenstand 3
Datum	14 september 2020
Contactpersoon	Christiaan van Zanten
E-mail	c.vanzanten@regiogv.nl

INHOUD

Voorwoord (tussenstand september 2020)	1
1. Inleiding	2
2. Samenvatting analysefase	3
3. Bovenregionale context	5
3.1 Beleidsontwikkeling in grotere context	5
3.2 Randvoorwaarden	8
4. Afwegingsprincipes koersdocument	9
5. Lange termijn ambities	11
5.1 Hoofdambitie: kwaliteiten versterken en ontwikkelen	11
5.2 Ambities per thema	12
6. Samenhangende ontwikkelijnen	17
6.4 Fasering	25
6.5 Financiële haalbaarheid	25
6.6 Klimaateffecten	25
7. Doorkijk naar het vervolg	26
Bijlagen	28

Voorwoord (tussenstand september 2020)

In het koersdocument willen de gemeentebesturen in de regio Gooi en Vechtstreek met elkaar lange termijn ambities benoemen voor de toekomst van de fysieke leefomgeving. Het koersdocument wordt een bouwsteen voor de gemeentelijke omgevingsvisie.

Dit document is de tussenstand van september 2020. Het is bedoeld als discussiedocument. De geformuleerde ambities zijn bestuurlijke denkrichtingen op basis van de analyses. U zult daarom mogelijk zaken terugvinden waarover in uw gemeenten (nog) geen uitspraak is gedaan, waarover (nog) geen regionale overeenstemming is of waarover lokaal anders kan worden gedacht.

Het was het voornemen om over de eerste tussenstand van februari 2020 in gesprek te gaan met maatschappelijke partijen, medeoverheden en gemeenteraden. Door de maatregelen tegen het coronavirus COVID-19 is dit slechts beperkt mogelijk geweest. Er zijn veel diverse maatschappelijke organisaties die wel een schriftelijke reactie hebben gegeven.

Op basis van die reacties zijn de politieke vraagstukken nader benoemd en acties omschreven richting uitwerking van het koersdocument. Daarnaast zijn technische wijzigingen doorgevoerd en is de opzet verbeterd.

Als hulpmiddel bij het gesprek zijn ter voorbereiding op het koersdocument en de bijbehorende koerskaart ook ontwikkelperspectieven voor de regio gemaakt. Deze ontwikkelperspectieven zijn onderzoekmodellen, waarin vaak uitersten zijn weergegeven. Ieder ontwikkelperspectief toont de ontwikkeling van de regio vanuit een andere invalshoek, zoals wonen en werk of het klimaat. De ontwikkelperspectieven zijn dus geen uitgewerkte visies of beleid, maar beeldend onderzoek.

1. Inleiding

1.1 Samenwerking omgevingsvisie

In regionaal verband is in 2018 gestart met samenwerking op het onderwerp omgevingsvisie. Hierbij wordt gewerkt in verschillende fases, waarbij na iedere fase wordt besloten of er aanleiding is voor een vervolg.

Er is gestart met een verkenningfase. Hiervoor is de 'Verkenning Gooi en Vechtstreek 2040' opgesteld (sep 2018), die inzicht geeft in de autonome trends en ontwikkelingen die op de regio afkomen. In september 2018 is de analysefase begonnen. De analysefase kende drie stappen:

1. Nader onderzoeken van de opgaven uit de Verkenning 2040
2. Scherper formuleren en focus aanbrengen in opgaven
3. Schetsen van ontwikkelperspectieven

Voor stap 1 zijn diverse aanvullende onderzoeken gedaan, waarbij ook is samengewerkt met andere partijen, zoals het Waterschap, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en Deltares. In stap 2 is alle informatie samengevat en focus aangebracht. Dit heeft geleid tot een gedeeld beeld over de opgaven die regionaal om visie en keuzes vragen. Dit is weergegeven in een rapport (sep 2019).

Vervolgens zijn ontwikkelperspectieven gemaakt. Deze ontwikkelperspectieven zijn onderzoekmodellen. Ieder ontwikkelperspectief toont de ontwikkeling van de regio vanuit een andere invalshoek, zoals wonen en werk of het klimaat. Ze zijn gebruikt bij het gesprek om de ambities uit het koersdocument te formuleren.

Na de analysefase is de koersfase gestart. Dit document is het resultaat van de koersfase.

1.2 Aanpak van de koersfase

Voor de eerste opzet van het koersdocument is gekeken naar de ontwikkelingen op lokaal, regionaal en bovenregionaal niveau. Op basis van de trends die hierin zijn te ontdekken en op basis van aanwezig regionaal beleid of regionale standpunten is de eerste versie van het koersdocument opgesteld.

In de periode maart tot mei 2020 zijn verschillende gesprekken gevoerd en bijeenkomsten gehouden met gebiedspartijen, maatschappelijke organisaties, medeoverheden en gemeenteraden. Op die wijze heeft toetsing en verrijking van de ambities plaatsgevonden. Vervolgens is een **door de colleges** vastgesteld koersdocument aangeboden aan het Regiocongres.

PM: hier volgt nadere beschrijving bij afronding koersdocument.

1.3 Doel en inhoud van dit koersdocument

In dit koersdocument vindt u de bestuurlijk gedragen lange termijn ambities voor de regio Gooi en Vechtstreek. Deze dienen als leidraad en inspiratie voor uitwerking in de gemeentelijke omgevingsvisies.

Het koersdocument is als volgt opgebouwd. In de eerste hoofdstukken wordt een overzicht gegeven van de regionale opgaven en de bovenregionale context. In het vierde hoofdstuk zijn drie afwegingsprincipes geformuleerd voor de balans tussen lokale, regionale en bovenregionale belangen. In hoofdstuk 5 staan per thema de regionale ambities geformuleerd. Dit hoofdstuk beschrijft daarmee wat de regio wil bereiken en waarom.

In hoofdstuk 6 beschrijft in drie ontwikkellijnen over de samenhangende thema's verstedelijking, landschap/water en het veengebied, hoe invulling aan de ambities kan worden gegeven. Dit gebeurt aan de hand van principes, het is dus geen exacte blauwdruk.

Het verwezenlijken van ambities kost tijd en niet iedere ontwikkeling volgt hetzelfde tempo. In hoofdstuk 6 worden de verschillende ambities in de tijd gezet **PM: definitieve indeling**

2. Samenvatting analysefase

In de analysefase zijn de regionale opgaven voor het koersdocument bepaald. Dit zijn niet alle opgaven in de fysieke leefomgeving, maar met name de opgaven die voor oplossingen vragen om afstemming en samenwerking op regionaal schaalniveau. De analyse maakt ook duidelijk dat opgaven niet op zichzelf staan. Vaak is er een directe relatie met andere opgaven. De Omgevingswet vraagt hierbij om een integrale blik.

Ruimtebehoefte wonen en werk

De prognoses voorspellen tot 2040 een huishoudensgroei in de regio, die wel verschilt per gemeente. De bevolking wordt gemiddeld ouder en er komen meer alleenstaanden. De betaalbaarheid van woningen staat onder druk. De bouwplannen komen niet overal overeen met de regionale behoefte, qua aantallen, locatie of segment. Er is ook behoefte aan werklocaties. Regionaal ligt er een opgave om ambities voor de lange termijn te formuleren en dit ruimtelijk te programmeren.

Economie

De werkgelegenheid in de regio loopt niet gelijk op met de beroepsbevolking. Bij ongewijzigd beleid zet deze trend zich door. Hoger opgeleiden vinden elders werk, maar voor praktijkgeschoolden is dit lastiger. Dit leidt tot termijn tot meer druk op mobiliteit (zie onder) en op de gemeentelijke voorzieningen. De potentie is er in de regio wel. De regio is sterk in kleinere werklocaties maar er blijft ook behoefte aan bedrijventerreinen. Er liggen kansen voor recreatie en toerisme, daar moet een balans met de woon- en natuurlijke omgeving worden gevonden. Er komen veel transities af op de agrarische sector, zoals kringlooplandbouw.

Mobiliteit

De druk op mobiliteit neemt toe, zowel door ontwikkelingen in de regio als daarbuiten. Van regionaal belang zijn het spoor, het hoofdwegennet en het regionale fiets- en openbaar (bus)vervoernetwerk. Er liggen gezamenlijke opgaven en kansen om het netwerk van OV-knooppunten te verbeteren. Dit kan op termijn ook ingrijpende maatregelen aan snel- of N-wegen voorkomen. Ruimtelijke programmering kan hier ook grote invloed op hebben. Daarnaast ontstaan er ook nieuwe vormen van mobiliteit.

Klimaatverandering en energietransitie

De verandering van het klimaat wordt merkbaar in de leefomgeving. Er liggen regionale opgaven voor de waterveiligheid en de omgang met droogte. De regio zou ook een bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van broeikasgassen. De verandering van energiebronnen vraagt om regionale afstemming: waar wekken we grootschalig energie op, wat er aan regionale energie-infrastructuur nodig en hebben we een ambitie om te besparen?

Water

Water raakt aan veel opgaven in de regio. De Vechtstreek ligt onder zeeniveau en is afhankelijk van de boezems voor in- en uitlaat van water. Klimaatverandering stelt nieuwe eisen aan waterveiligheid. Door ondergrondse waterstromen is er ook een grote relatie tussen Gooi en Vechtstreek: schoon water uit de ondergrond van de stuwwal voedt (de natuur in) de Vechtstreek. Natuurontwikkeling, bemaling van polders, drinkwaterwinning en voorkomen van droogte vragen om (boven)regionale keuzes over de omgang met water. De waterkwaliteit is een zorg, er zijn inspanningen nodig om aan Europese richtlijnen te voldoen.

Veenoxidatie (bodemdaling)

Het veengebied klinkt in, krimpt en oxideert door ontwatering en gewicht van bebouwing en wegen. Dit veroorzaakt een bodemdaling tussen 0,2 tot op enkele plekken meer dan 1,5 centimeter per jaar. Er treedt verzilting op, infrastructuur en bebouwing loopt schade op en het wordt lastiger om de waterveiligheid te behouden. Veen dat oxideert stoot ook CO₂ uit. Het veen meer vernatten vermindert of stopt dit proces, maar maakt het huidige agrarisch gebruik onmogelijk. Van technische maatregelen staat de werking nog niet vast. Er zijn geen gemakkelijke oplossingen en er is een gebiedsgerichte aanpak nodig om alle gebruikers perspectief te bieden.

Biodiversiteit

De regio kent grote diversiteit aan verschillende soorten natuur en heeft veel beschermde natuurgebieden. De natuur is kwetsbaar. In de onbeschermde agrarische gebieden is een sterke neergaande trend van de weidevogels. De beschermde gebieden staan onder druk door invloeden van daarbuiten: verdroging, vermesting en verzuring. De neerslag van stikstof op natuur beperkt ook de economische ontwikkeling, wat grote delen van de regio raakt. Bronnen zijn de agrarische sector, verkeer, woningen en industrie. De natuur heeft baat bij onderling verbinden van gebieden.

Landschap en cultuurhistorie

Het landschap is kenmerkend voor het gebied, en veelal is een cultuurlandschap dat is verweven met ons cultureel erfgoed en natuurwaarden. Het landschap staat onder druk door diverse andere opgaven, terwijl de aanwezigheid ervan juist een belangrijke vestigingsvoorwaarde is en verblijfskwaliteit oplevert. Deze baten van het landschap komen niet altijd op dezelfde plaats terecht als de kosten voor instandhouding.

3. Bovenregionale context

Ook op hoger schaalniveau wordt beleid ontwikkeld waar rekening mee gehouden moet worden. In sommige gevallen zal dit soms randvoorwaardelijk zijn voor de keuzes die de regio kan maken. In dit hoofdstuk wordt deze context geschetst.

3.1 Beleidsontwikkeling in grotere context

Zowel het Rijk als de provincie zullen ook omgevingsvisies gaan vaststellen. De provincie Noord-Holland heeft dit al gedaan (november 2018). Gemeenten dienen hier rekening mee te houden in hun lokale omgevingsvisie. Daarnaast wordt er in verband van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en andere bovenregionale gremia gewerkt aan programma's en strategieën die relevant kunnen zijn voor de regio. In de bijlage staan deze beschreven.

Wat opvalt dat het Rijk en ook provincie steeds sterker sturen op het ontwikkelen op locaties die goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer en binnenstedelijk bouwen. Dit lijkt uit oogpunt van duurzaam ruimtegebruik en kosten ook noodzakelijk. Amsterdam heeft zelfs al uitgesproken in 2030 vergaand autoluw te willen zijn. Ook wordt in diverse documenten Hilversum benoemd als centrumstad van Gooi en Vechtstreek.

Het is ook duidelijk dat er op basis van de huidige ambities wordt ingezet op het optimaliseren van het bestaande mobiliteitssysteem in de regio, maar er zitten geen grootschalige capaciteitsvergrotingen in de pijplijn tot 2030, behalve als dit nodig zou blijken vanwege een bovenregionaal knelpunt.

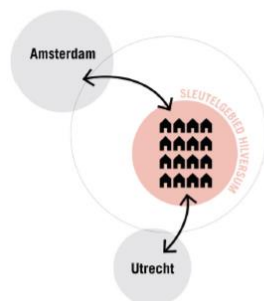
Verder wordt er een transitie in het veenweidegebied voorzien door de ambities om bodemdaling te stoppen, de waterkwaliteit te verbeteren en naar kringlooplandbouw te gaan.

Regionale inzet voor de Verstedelijkingsstrategie voor de metropoolregio Amsterdam

Als uitwerking van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) gaat het Rijk samen met andere overheden een omgevingsagenda opstellen voor het landsdeel Noordwest Nederland (Noord-Holland, Utrecht en Flevoland). De omgevingsagenda is een actualisatie en een verbreding van de huidige MIRT-gebiedsagenda's. Als belangrijke bouwsteen voor deze omgevingsagenda wordt een verstedelijkingsstrategie voor de metropoolregio Amsterdam opgesteld. De colleges in de regio Gooi en Vechtstreek hebben in februari 2020 hier een inzet voor vastgesteld. Hierin worden onderwerpen benoemd waar de inzet van het Rijk nodig of gewenst is. Deze inzet heeft verder geen status, maar geeft wel inzicht in prioriteiten op bovenregionaal schaalniveau.

1. WONEN

Een bijdrage leveren aan de woningbouwopgave in de MRA, deels hoger dan bevolkingsprognoses, bij OV-knooppunten met als zwaartepunt (sleutelgebied) Hilversum en daarnaast langs het spoor, met name rond Bussum Zuid en Weesp, en de HOV 't Gooi.

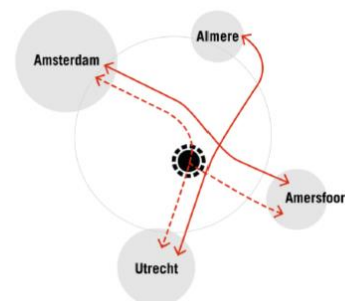
2. ECONOMIE

Ondersteuning op onze op MRA schaal onderscheidende economische thema's media en recreatie/toerisme en met meekoppelkansen als 'healthy urban living' en werk rond OV.

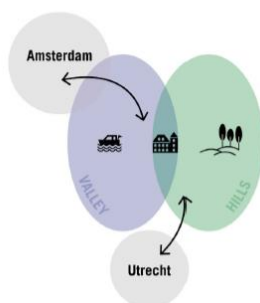
3. MOBILITEIT

Versterken Gooicorridor, ketenmobiliteit, (H)OV verbindingen en fiets. Op het hoofdwegenet willen we doorstroming op A1 behouden en verbeteren. Daar draagt capaciteitsvergroting van A27 (inclusief HOV-verbinding tussen Almere, Gooi en Utrecht) aan bij.

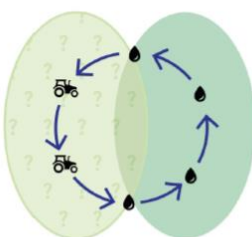
4. NATUUR EN RECREATIE

De specifieke groenblauwe kwaliteiten van de regio erkennen als waardevol voor de hele MRA (ecosysteemdiensten, erfgoed, recreatie, vestigingsklimaat) en vraag voor bovenregionale bijdragen voor investeringen en beheer.

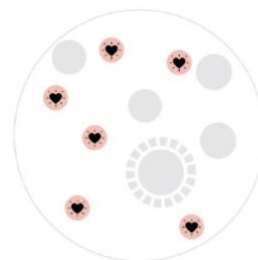
5. VEENWEIDEGEBIED

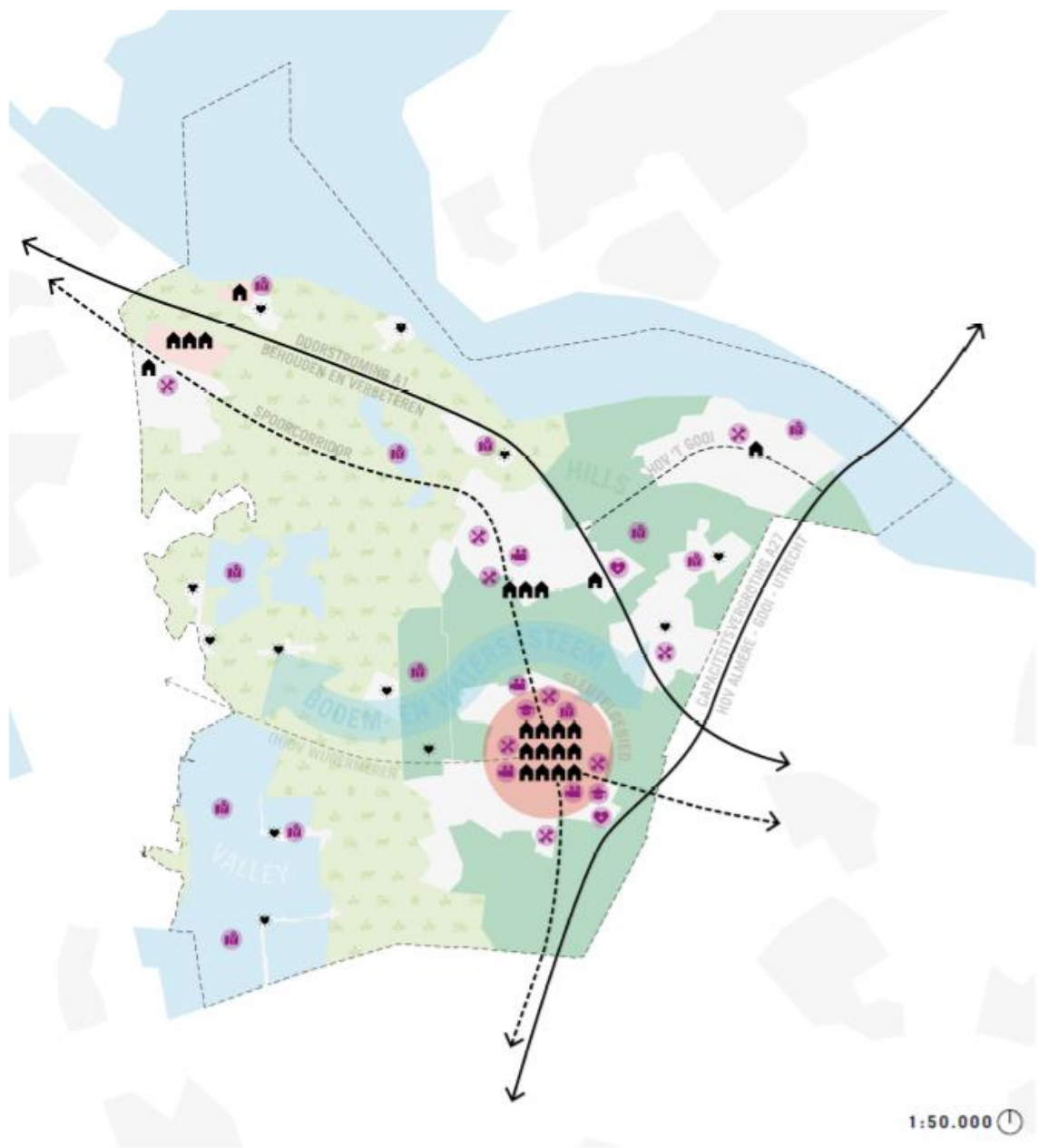
Samenhangende aanpak voor het veengebied en het regionale watersysteem door met name in de Vechtstreek tot nieuw perspectief van het veenweidegebied te komen.

6. VITALITEIT

Voor de vitaliteit van landelijk gelegen kernen zorgen dat deze goed ontsloten zijn op grote kernen via OV en (snel) fietsverbindingen. Ook in recreatieve ontsluitingen liggen kansen om de vitaliteit te behouden.

3.2 Randvoorwaarden

Het is mogelijk dat de beleidsontwikkeling, zoals hiervoor beschreven, uiteindelijk ook bindend wordt voorgeschreven. Daarnaast zijn er nu al ruimtelijke voorwaarden waar de gemeenten rekening mee moeten houden.

Beschermde regimes

In de regio zijn diverse landschappen, stedelijke- en natuurgebieden met een beschermde status op nationaal of internationaal niveau.

Ruimtelijke randvoorwaarden

Er zijn diverse Europeesrechtelijke verplichtingen waar zelfs de nationale overheid aan dient te voldoen. Dit betreft bijvoorbeeld het behalen van de instandhouding- en hersteldoelstellingen van Natura 2000 gebieden of waterkwaliteit (Kaderrichtlijn water).

Bevoegdheden Rijk en provincie

Op een aantal terreinen heeft de gemeente niet de benodigde bevoegdheden om zelfstandig zaken te veranderen. Dit geldt met name voor het spoor en het hoofdwegennet.

Bij de klimaatopgave geldt nu alleen nog een landelijke opgave voor reductie van uitstoot van CO2 en opwekken van duurzame energie. Het is echter denkbaar dat gemeenten of regio een aanwijzing krijgen om een bepaalde doelstelling te halen.

Gezondheid en veiligheid

Uit oogpunt van gezondheid en veiligheid zijn er ook randvoorwaarden, die voor iedere ontwikkeling gelden. Dit zijn bijvoorbeeld eisen voor geluid, luchtkwaliteit of afstandsnormen. Dit zijn voorwaarden bij iedere ontwikkeling. Gezondheid is ook als maatschappelijk doel genoemd in de Omgevingswet en gemeenten krijgen op milieuthema's meer lokale afwegingsruimte. Het is belangrijk dat de gemeentelijke omgevingsvisie hier bewuste keuzes in maakt.

Om te bevorderen dat gezondheid en veiligheid integraal onderdeel is van ruimtelijke afwegingen, zijn door de Veiligheidsregio en GGD kernwaarden opgesteld. Deze zijn:

1. De veilige en gezonde leefomgeving bepaalt mede de kwaliteit van de leefomgeving
2. Samenwerken aan een veilige en gezonde leefomgeving
3. De fysieke leefomgeving wordt mede vormgegeven volgens de ontwerpprincipes voor een veilige en gezonde leefomgeving
  - a. Voorkomen of beperken van risico's vergroot de veiligheid en gezondheid
  - b. Afstand tot de risico's vergroot de veiligheid en gezondheid
  - c. Bouwwerken en omgeving bieden bescherming
  - d. Bouwwerken en gebieden zijn veilig te verlaten
  - e. De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk
4. Iedereen is bekend met de risico's en weet hoe te handelen wanneer dat nodig is
5. Een omgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag

4. Afwegingsprincipes koersdocument

Het herkennen en erkennen van regionale opgaven geeft het belang aan om een gezamenlijke koers op deze vraagstukken te benoemen. Het maken van strategische afwegingen voor de fysieke leefomgeving is niet eenvoudig. We hebben in de regio maar beperkte ruimte en we moeten deze slim gebruiken, bijvoorbeeld door verschillende opgaves aan elkaar te koppelen. Soms dient een afweging tussen belangen gemaakt te worden, soms versterken deze elkaar. Dit vereist een integrale aanpak.

Dit geldt ook voor de afweging tussen het lokale en het (boven)regionale belang. Vaak laten zijn die gelijk, laten ze zich goed combineren of versterken deze elkaar. In sommige gevallen kan het lokale en het regionale perspectief verschillen. Voor deze afweging bevat dit hoofdstuk een aantal principes, die zijn gehanteerd bij het formuleren van het koersdocument.

4.2.1 Verantwoordelijkheid voor regionale opgaven

Gooi en Vechtstreek neemt gezamenlijk verantwoordelijkheid voor regionale opgaven

De woningmarkt, het landschap, watersysteem, mobiliteit of economie stoppen niet bij de gemeentegrens. Onze inwoners bewegen zich door de hele regio. Het regionale belang is ook lokaal belang, ook al voelt dat soms niet zo. De regio heeft een traditie van samenwerken van de Erfgooiers tot het Goois Natuurreservaat. De gemeenten willen daarom allen bijdragen aan oplossingen voor de regionale opgaven en zien dit als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Toelichting:

De opgaven uit de analysefase kunnen beter gezamenlijk worden opgelost, en vaak is het noodzakelijk om gezamenlijk op te trekken. Om gezamenlijk tot een koers te komen moeten gemeenten verantwoordelijkheid voor de oplossingen delen en moet het denkbaar zijn dat gemeenten een bijdrage leveren aan een opgave waar zij zelf wellicht minder belang bij voelen. Dat moet in balans zijn met de baten van de samenwerking (zie onder lokale identiteit).

Door gezamenlijk op te trekken liggen er kansen om dingen beter op te lossen, bijvoorbeeld bij schuifruimte voor bedrijven. De kracht van regionale netwerken voor OV, fietsers en voetgangers wordt bepaald door de zwakste schakel. Het watersysteem en stikstofproblematiek zijn de ook goede voorbeelden: voor oplossingen in het Gooi zijn maatregelen in de Vechtstreek nodig. Gezamenlijke inzet biedt ook meer kansen op financiering.

4.2.2 Lokale identiteit benutten

Gooi en Vechtstreek wil lokale kwaliteiten behouden en benutten en gezamenlijk inzetten daar waar het niet (alleen) lokaal kan.

De gemeenten in de regio zijn divers en hebben hun eigen onderscheidende kwaliteiten en identiteit. Deze identiteit is vertrekpunt bij het oplossen van vraagstukken. Bij het oplossen van regionale vraagstukken houden de gemeenten dit van elkaar in het achterhoofd. Echter staat dit het maken van keuzes voor vraagstukken die alleen bovengemeentelijk kunnen worden opgepakt/uitgewerkt niet in de weg.

Toelichting:

Dit is de andere component van de gezamenlijke verantwoordelijkheid. Niet iedere gemeente kan of wil in dezelfde mate bijdragen aan een oplossing voor een regionale opgave. Er moet ruimte zijn voor deze verschillen, dit biedt ook kansen om juist in te zetten op de lokale kwaliteiten en deze in te brengen in de regio.

Kansen:

Niet ieder gebied is even geschikt voor het oplossen van opgaven als het ander. Het benutten van ieders kracht in plaats van standaard evenredig verdelen biedt wellicht openingen voor een gezamenlijk verhaal.

4.2.3 Positionering in bovenregionaal verband

Gooi en Vechtstreek wil zijn positie in de Randstad behouden en versterken

De regio ligt tussen vier grote burens: Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht. Dit geeft extra opgaven, maar ook veel kansen. Bovenregionaal staan we voor een onderscheidend profiel. Gooi en Vechtstreek heeft daarbij een sterke regionale identiteit om te benutten.

Toelichting:

Er is een duidelijke trend gaande dat een grote metropool ontstaat in het westen van Nederland. Gooi en Vechtstreek heeft hier een bijzondere plek. Het is belangrijk om hier een rol te vervullen. De positie van de regio biedt kansen die nu niet worden gepakt omdat er geen eenduidig regionaal verhaal ligt. Daardoor dreigen investeringen op infrastructuur, bodemdaling of wonen elders heen te gaan.

Cruciaal is daarbij een gezamenlijk en eenduidige boodschap rondom een paar speerpunten. Kwaliteiten om in te brengen zijn het bijzondere landschap en natuur met betekenis voor de stad, de bijzondere woonmilieus en enkele belangrijke economische sectoren zoals media. Speerpunten om te halen zijn afspraken en investeringen in bereikbaarheid, landschap en recreatie en spreiding van werk.

Kansen:

De strategische ligging van Gooi en Vechtstreek maakt dat we op diverse vlakken op bovenregionaal niveau relevant zijn, zoals binnen de MRA, bij ontwikkeling van de Gooicorridor of gebiedsprocessen in het Groene Hart, IJsselmeergebied en Heuvelrug. Dit biedt ook kans op bovenregionale financiering, bijvoorbeeld in het kader van mobiliteit. Ook voor het veenweidegebied zijn er middelen (zoals Klimaatakkoord, stikstofaanpak).

5. Lange termijn ambities

5.1 Hoofdambitie: kwaliteiten versterken en ontwikkelen

De kwaliteit van de fysieke leefomgeving in Gooi en Vechtstreek is hoog. De woonomgeving is veelal organisch gegroeid wat heeft geleid tot een grote variatie in woonmilieus. De verschillende typen kernen hebben een sterke eigen identiteit (zie bijlage PM. In deze bijlage komt een beschrijving per kern).

De kwaliteit van natuur en landschap is bijzonder, diverse gebieden hebben een nationale of zelfs internationale beschermde status. De bakermat van de Nederlandse natuurbeweging ligt in onze regio. De veelheid aan landschapstypen en cultuurhistorische gelaagdheid en de kwaliteit daarvan in een relatief klein gebied in de verstedelijkte Randstad maakt Gooi en Vechtstreek bijzonder.

Gooi en Vechtstreek kenmerkt zich van oudsher als een typische woon-werk regio. De ontwikkeling van de media is in de regio gestart. Grote delen van de regio zijn direct via spoor, openbaar vervoer, fiets of hoofdwegennet te bereiken. Ook dit is een goed vertrekpunt voor een aantrekkelijk woon- en werkklimaat.

De regio zal zich moeten blijven ontwikkelen om de bestaande kwaliteiten te versterken en nieuwe toe te voegen. Met de opgaven die op de regio afkomen is dit een grote uitdaging.

De regio wil zich daarbij blijven onderscheiden door betekenisvol te zijn in rood en groen:

- woon- en werkmilieus en landschap van hoge kwaliteit.
- duurzame verstedelijking: bij de regio passend duurzaam te bereiken en ingericht stedelijk gebied
- sterke kernen met verschillende kwaliteiten waar het prettig leven is.
- een toekomstbestendige groenblauwe structuur als drager van de fysieke leefomgeving

5.2 Ambities per thema

5.2.1 Wonen

Gooi en Vechtstreek wil een complete en inclusieve regio zijn

Jong en oud, rijk en arm, praktisch en hoger opgeleid, klein of groot huishouden, goed of slecht ter been: voor alle groepen is er een passend woningaanbod. Daarbij streven we naar behoud en versterking van de diversiteit aan woonmilieus.

Toelichting:

Het streven naar compleet en inclusief is reeds onderdeel van regionaal beleid (woonvisie). We vinden dit intrinsiek maar ook uit pragmatisch oogpunt. Willen we mensen in eigen omgeving oud laten worden en op laten groeien en daarbij ook voorzieningen in stand houden, dan is een divers woningaanbod nodig. De laatste jaren is de betaalbaarheid extra onder druk komen te staan, het sociale en middensegment vraagt daarom specifiek om aandacht. Ook zijn er relatief veel eengezinswoningen. Vergrijzing vraagt om ander type woningen.

We voegen voldoende woningen toe om de bevolkingsgroei aan te kunnen. De regio maakt daarbij onderdeel uit van een grotere woningmarkt, de instroom van buiten de regio bepaalt deels de behoefte aan woningen. Een bijdrage in de bouwopgave in de randstad kan daarom niet geheel los worden gezien van de eigen behoefte. Op goed bereikbare plekken bij OV-knooppunten biedt dit ook kansen voor een extra inspanning. We voegen genoeg woningen toe om de bevolkingsgroei aan te kunnen.

Kansen:

De regio wordt gekenmerkt door bijzondere woonmilieus. Bijvoorbeeld langs de spoorcorridor zijn er ook kansen voor betaalbare woningen en functiemenging. Ook op andere gebieden langs de Gooicorridor zijn er kansen voor toevoeging van een stedelijk woonmilieu. Andere kernen zijn sterk in landelijker woonmilieus.

5.2.2 Economie

Gooi en Vechtstreek wil een woon- en werkregio in balans zijn waarbij de werkgelegenheid aansluit op de beroepsbevolking.

Werk draagt bij aan ontplooiing van de inwoners en is van groot maatschappelijk belang. Bedrijven uit de regio dragen bij aan het maatschappelijk leven en aan voorzieningen die het prettig leven maken. Bij een inclusieve regio hoort ook voldoende kans op het vinden van een passende baan.

Werk in de nabijheid zorgt ook voor verminderde druk op het wegennet en werklocaties bieden kansen voor versterking van openbaar vervoer.

Er wordt gestreefd naar kwantitatieve en kwalitatieve balans: dit betekent dat voldoende werkgelegenheid is en dat deze ook aansluit bij de samenstelling van de beroepsbevolking. Werk voor praktijkgeschoolden is daarbij bijzonder aandachtspunt.

Toelichting:

De regio heeft de ambitie om een complete woon-werkregio te zijn (zie onder meer de meest recente Regionale Samenwerkingsagenda). Er is echter minder werk in de regio dan vroeger het geval was. Er is al lang een dalende werkgelegenheid, waarbij werkgelegenheid voor praktijkgeschoolden het grootste knelpunt is. Uit de analyses blijkt dat bij ongewijzigd beleid de werkgelegenheid zal dalen of zeker niet mee zal groeien met de bevolkingsontwikkeling (op dit moment heeft de regio al minder banen dan beroepsbevolking met een verhouding van 0,9 waarbij 1,0 in balans is).

Op een gegeven moment bereikt dit een punt dat het voorzieningenniveau van de regio en daarmee de leefkwaliteit negatief wordt beïnvloed. De ervaring leert dat praktijkgeschoolden minder ver kunnen of willen reizen. De risico's op het sociaal domein liggen bij de woongemeente en, zeker bij laagconjunctuur, maakt dat kwetsbaar. Ook worden de verschillen in de samenleving vergroot.

Bedrijven zijn ook belangrijke dragers van verenigingen. Tenslotte is het ook voor onderwijsinstellingen minder interessant om zich in de regio te vestigen, naarmate de werkfunctie afneemt.

Een disbalans tussen wonen en werk leidt ook tot problemen met mobiliteit, omdat er meer verkeer de regio uit gaat. Ook vraagt dit meer van de bereikbaarheid naar gemeenten waar wel werk is (zoals Hilversum).

Kansen:

De regio presteert minder goed dan op basis van de economische structuur mag worden verwacht. Dat geeft ook aan dat dit met regionaal beleid ook beïnvloed kan worden, er liggen wel degelijk kansen. Er zijn diverse clusters van bedrijvigheid die versterkt kunnen worden en ook is het mogelijk om meer werk in de woongebieden te realiseren. Dit kan ook bijdragen aan levendige wijken.

5.2.3 Mobiliteit

Gooi en Vechtstreek wil duurzaam bereikbaar zijn

Bereikbaarheid is een belangrijke randvoorwaarde voor prettig wonen, werken en recreëren. Wij willen dat mensen en bedrijven zich eenvoudig en met een goede ervaren kwaliteit door ons gebied kunnen verplaatsen. Bij voorkeur met een zo laag mogelijke belasting voor natuur en milieu.

Daarom wordt ingezet op het openbaar vervoer (schaalsprong Gooilijn, HOV), fiets en lopen om de groei op te vangen. We ontwikkelen een netwerk van bereikbare, aantrekkelijke en toegankelijke OV knooppunten van waaruit werk, wonen en recreëren te bereiken zijn.

Doorstroming op het wegennet blijft van belang. We willen de doorstroming op de A1 behouden en verbeteren. Gooi en Vechtstreek ziet, naast de A27, uitbreiding van het hoofdwegennet niet als de voorkeursoplossing.

PM: in de reacties is aandacht gevraagd voor goederenvervoer en duurzame mobiliteit. Dat moet nog uitgewerkt worden.

Toelichting:

De ambitie voor mobiliteit is gebaseerd op het regionale standpunt in het kader van het MIRT Oostkant Amsterdam en komt terug als ambitie in de RSA.

De verstedelijkingsambities en opgaven als klimaatadaptatie en vergroening zetten druk op (openbare) ruimte die er is om deze mobiliteit te organiseren. Rijk en provincie zetten duidelijk in op openbaar vervoer, fiets en voetganger om het grootste deel van de mobiliteitsgroei op te vangen en dit sterk te koppelen aan verstedelijking.

In dunner bevolkte of minder goed ontsloten delen van de regio zal de auto belangrijk blijven. Verbreding van de A1 en de N201 (en andere provinciale wegen) is vrijwel niet mogelijk zonder het landschap (verder) aan te tasten of zeer kostbaar.

Kleine kernen zijn hierbij extra kwetsbaar omdat hier de massa voor hoogfrequent OV ontbreekt. Hier ligt dan wel een gezamenlijk vraagstuk. Overstapplekken (knooppunten, hubs, P+R), deelsystemen en hoogwaardig fietsnetwerk zijn daarin van belang.

Kansen:

Er liggen kansen voor onze regio om het openbaar vervoer te versterken en ondersteuning van Rijk en provincie te krijgen. Zoals de ontwikkeling van de Gooicorridor en de HOV 't Gooi. Ook is de fiets in de regio kansrijk en een goed middel om kleine kernen bereikbaar te houden.

De A27 verbreden is mogelijk zonder het landschap enorm aan te tasten en kan bijdragen aan de capaciteit op de A1. Er ligt daar ook een meekoppelkans voor HOV.

De groei van (schoon) OV, deelmobiliteit en de fiets kan positieve effecten hebben wanneer dit gepaard gaat met minder behoefte aan automobilititeit, zoals een aantrekkelijker openbare ruimte.

5.2.4 Landschap en biodiversiteit

Gooi en Vechtstreek wil zijn groen/blauwe kwaliteiten behouden en versterken

Het landschap in Gooi en Vechtstreek vertelt de geschiedenis van het gebied en geeft karakter en identiteit aan onze huidige leefomgeving. De regio is de bakermat van de Nederlandse natuurbescherming en we hebben een historie om hier gezamenlijk verantwoordelijkheid voor te nemen. De diversiteit van landschappen binnen één regio in de Randstad is uniek. Dat willen we behouden en versterken.

We willen daarom primair binnenstedelijk bouwen en waardevol landschap en natuur ontzien. Bij verdichting moet aandacht zijn voor vergroenen en natuur in de stad. Bij zo'n verdichtingsopgave hoort ook een hoogwaardig landschap.

Het landschap om de stad wordt ook steeds belangrijker voor de recreatie. De natuur moet in principe toegankelijk zijn, tenzij dit echt niet kan. Daarom moet deze wel robuuster worden. Ook de ontsluiting van het landschap moet verbeteren. Ontsluiting van de recreatieve locaties kan ook bijdragen aan de vitaliteit van kleine kernen.

Toelichting:

Het landschap is een belangrijke kwaliteit van de regio, die breed wordt onderkend en ook in regionaal beleid en de RSA is benoemd. Er zijn regionaal gezien genoeg mogelijkheden om de binnenstedelijk te bouwen of waardevol landschap te ontzien.

Met de stedelijke groei wordt ook de kwaliteit en toegankelijkheid van het landschap steeds belangrijker.

Kansen:

In het MIRT Oostkant Amsterdam kwam naar voren dat de potentie van het landschap onvoldoende wordt benut. De ligging binnen waardevolle landschappen biedt ook kansen, bijvoorbeeld voor financiering. Zo ligt de regio binnen UNESCO-werelderfgoed en heeft het Rijk het Groene Hart en IJsselmeergebied als nationale prioriteit benoemd. We kunnen het landschap nog beter koppelen aan de stad. Hier liggen bijvoorbeeld kansen bij Bussum-Zuid (buitenpoort), vaarroutes in de Vechtstreek of in MRA door koppeling met de Diemerscheg of het IJmeer/Gooimeer (i.r.t. Bay Area).

5.2.5 Klimaat en energie

Gooi en Vechtstreek streeft naar klimaatneutraliteit in 2050

De gemeenten Gooi en Vechtstreek onderschrijven ook de doelstelling van 49% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990 en 95% CO₂ reductie in 2050 uit het Klimaatakkoord. Gooi en Vechtstreek zet in op het grote energiebesparingspotentieel en energiewinning op geschikte en gedragen plekken. Het groene karakter van de regio kan ook worden ingezet om klimaatverandering tegen te gaan (beperken uitstoot CO₂ en verhogen opname CO₂).

Toelichting:

Een bijdrage aan klimaatneutraliteit is voor iedere regio noodzakelijk. De mate waarin onze regio redelijkerwijs kan bijdragen en waarin is nog niet duidelijk. In de startnotitie voor de RES NHZ voor Gooi en Vechtstreek en de RSA zijn de klimaatdoelen voor de regio benoemd (klimaatneutraal in 2050). Daarnaast heeft de VNG namens de gemeenten het Klimaatakkoord ondertekend, hier staan genoemde doelstellingen voor reductie van CO₂ in 2030 en 2050 in.

Uit het proces van de Regionale Energiestrategie (RES) blijkt dat grootschalige opwek zich moeizaam tot de landschappelijke kwaliteiten verhoudt en is het op groter schaalniveau de vraag of onze regio de meest voor de hand liggende plek is voor energiewinning.

Als er wordt gekozen voor minder opwekking van duurzame energie, dan is extra inspanning op andere mogelijkheden nodig, zoals duurzame mobiliteit, energiebesparing, reductie van CO₂ uitstoot van veen.

Kansen:

De regio kan een bijdrage leveren aan reductie van CO₂, bijvoorbeeld in het veenweidegebied of door het omzetten van naaldbos naar loofbos. Ook liggen er kansen voor energiebesparing en via duurzame vervoersmiddelen.

Deze ambitie moet nog worden aangescherpt aan de hand van de uitkomsten van het RES proces.

5.2.6 Veenoxidatie en bodemdaling

Gooi en Vechtstreek wil een vitaal en toekomstbestendig veengebied

In het veengebied komen veel opgaven samen, waarbij water de belangrijkste component is. Wij onderschrijven de provinciale- en rijksambitie om de bodemdaling van het veenweidegebied te remmen, stoppen of herstellen. Maatwerkoplossingen zijn nodig maar zeker niet gemakkelijk. Het is belangrijk om hier samenhangende maatregelen te nemen.

De gemeenten zien het oplossen van deze opgaven als een gezamenlijke verantwoordelijkheid en de kans om voorop te lopen. We zien hier kansen om het gebied en de gebruikers een nieuw en houdbaar perspectief te bieden.

Toelichting:

Een verandering van het veenweidegebied lijkt onontkoombaar. In ieder bovenregionaal toekomstperspectief is sprake van meer of mindere mate van vernatting om bodemdaling aan te pakken. In de Vechtstreek liggen ook de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden en wordt het behalen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn water een grote opgave die ook aan het gebruik van het gebied gaat raken. Maatregelen zullen het landschap en het gebruik veranderen en zeker voor de agrarische sector heeft dit een niet te onderschatten impact. Wat voor de regio belangrijk is dat er samenhangende maatregelen worden genomen en er een toekomstperspectief komt wat houdbaar is en houvast geeft.

PM: als er een leidende invalshoek wordt benoemd, bijvoorbeeld CO₂ reductie (zie boven), heeft dit invloed op dit thema.

Kansen:

Dit is een ingewikkeld vraagstuk, maar tegelijk zien we ook veel kansen. De Vechtstreek kent veel natuurgebieden (daardoor ook een stikstofprobleem) en agrarische sector waar goede samenwerking mee is. Ook geeft de ligging bij de stad kansen voor extensievere landbouw met streekproducten of recreatieve medefuncties. Op een aantal plekken komen diverse opgaven samen, met daarmee ook kansen voor financiering. Van overheidswege, maar ook door bijzondere woningbouw in buitengebied te koppelen aan transformatie (zoals nu Groenewoud). De aanpak voor het veenweidegebied wordt ook vaak te sectoraal aangevlogen, bijvoorbeeld voor natuurontwikkeling of stikstof. We zouden met een integrale aanpak hierin voorop kunnen lopen. Gebieden in de regio (vooral Weesp en Wijdmeren) zouden hier geschikt voor kunnen zijn. Belangrijk daarbij is om oplossingen te bedenken die ook op draagvlak bij bewoners en gebruikers kunnen rekenen door het bieden van nieuwe aantrekkelijke mogelijkheden en verdienmodellen.

5.2.7 Bodem- en watersysteem

Gooi en Vechtstreek wil een robuust en klimaatbestendig watersysteem

Er komen grote opgaven af op het watersysteem: er is behoefte aan (meer) drinkwater en kwalitatief goed water voor natuurontwikkeling, landbouw en recreatie. De klimaatverandering geeft daarbij extra druk. Het watersysteem moet zo flexibel en robuust zijn dat in zowel periodes met meer of minder water het goede water op de goede plek beschikbaar blijft.

Daarbij hebben we ook oog voor het ondergrondse water, wat cruciaal is voor de natuurwaarden en schoon drinkwater.

Toelichting:

In de afgelopen decennia is het natuurlijke watersysteem steeds verder onder druk gezet. Het wordt steeds lastiger om voldoende water vast te houden of juist kwijt te raken. Er is daarbij een sterke samenhang tussen Gooi en Vechtstreek door de ondergrondse waterstromen. De waterrijke natuur in de Vechtstreek wordt gevoed door kwel (opkomend grondwater) uit de stuwwal van hoge waterkwaliteit. Met name tijdens periode van droogte wordt het een bovenregionaal systeemvraagstuk waar het gebied voldoende en goed water vandaan haalt.

Kansen:

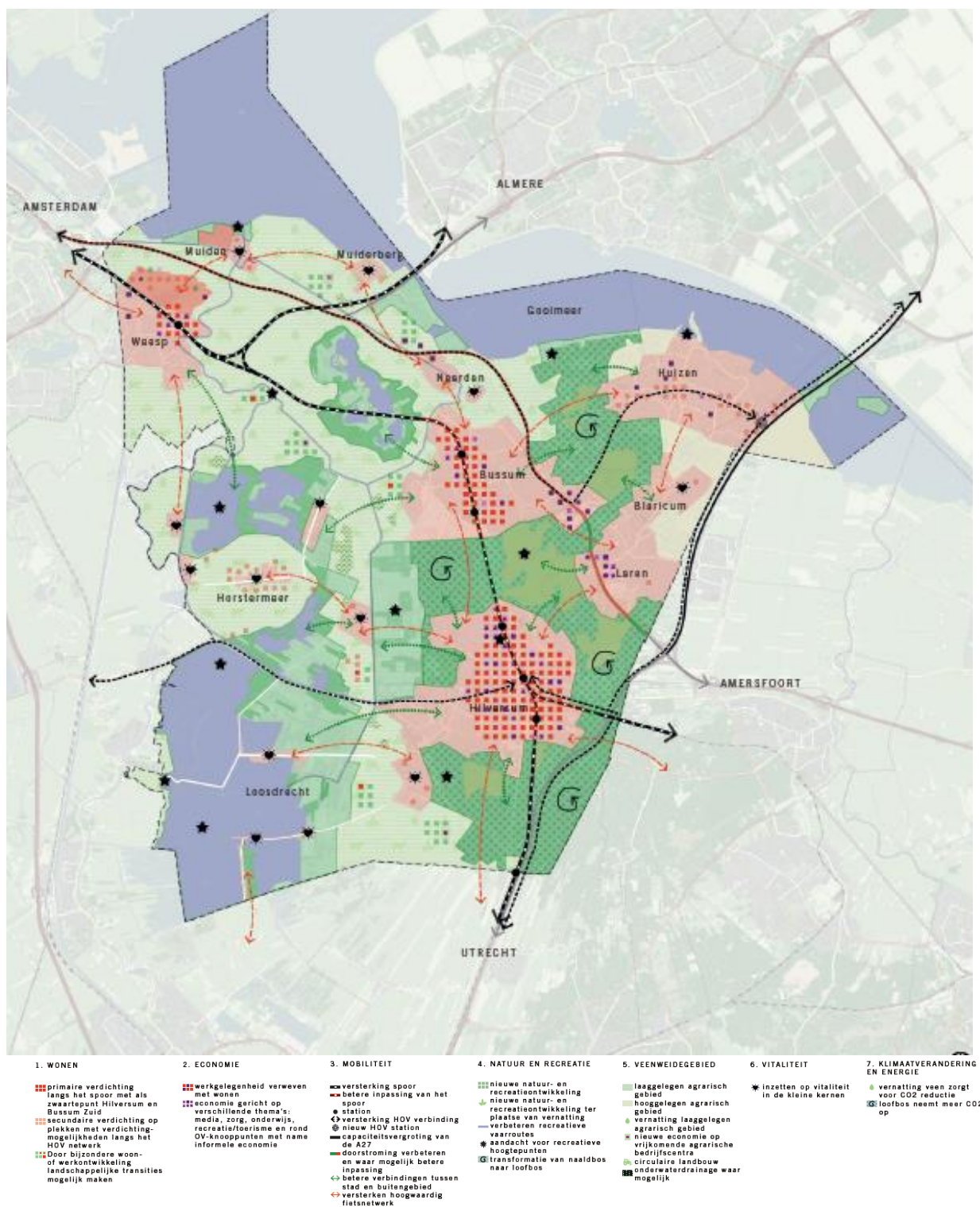
Deze opgave hangt sterk samen met de toekomst van het veengebied, maar heeft ook betrekking op drinkwaterwinning en waterveiligheid. De component van samenhang tussen stuwwal en veengebied onderscheidt ons van andere gebieden met bodemdaling van veen. Daar kan de hele regio dus van profiteren en heeft de hele regio belang bij. Water kan een aantrekkelijke component in een wijk zijn.

6. Samenhangende ontwikkellijnen

De opgaven en ambities staan niet op zichzelf, maar hebben samenhang met andere ambities. In dit hoofdstuk is een aantal ontwikkellijnen geschetst voor ambities die grote samenhang hebben.

Toelichting: dit hoofdstuk moet richting het definitieve koersdocument verder worden uitgewerkt. Daarbij is het doel om binnen de ontwikkellijnen te komen tot (ontwikkel)principes die gebruikt kunnen worden bij de verdere uitwerking van beleid of programma's.

Onderstaande kaart hoort bij de tussenstand september 2020. Locaties van oplossingen zijn niet overal exact aangeduid. In de volgende versie wordt deze kaart (verder) bijgewerkt.

6.3.1 Verstedelijking

'Sterk netwerk van steden en dorpen'

Elementen van de ontwikkellijn:

De kern van de verstedelijking ligt bij goed bereikbare, binnenstedelijke locaties bij OV-knooppunten langs het spoor (Gooicorridor) met als zwaartepunt Hilversum en daarnaast rond Bussum Zuid en Weesp. Aanvullend liggen er kansen langs de HOV 't Gooi. We bouwen op goed bereikbare, binnenstedelijke locaties bij OV-knooppunten, hier kan dat bovenop de aantallen in de eigen bevolkingsprognose.

De eerste schaalsprong van de regio is ontstaan na aanleg van het spoor in 1874. Vervolgens werden ook de Gooise dorpen aangesloten op een tram. Door de aanwezigheid van 6 stations in de regio liggen er nu weer kansen om nabij het spoor te verdichten. De komst van de HOV 't Gooi geeft ook kansen om woongebieden te aansluiten via hoogwaardig openbaar vervoer.

Hilversum en Weesp liggen op knooppunten van meerdere spoorlijnen. Het spoorgebied in Hilversum biedt kansen om woon- en werkmilieus te creëren die passen bij grote OV-knooppunten.

De sociale woningvoorraad en het middensegment moet verhoudingsgewijs meegroeien met de voorraadontwikkeling. Dit geldt ook voor de werkgelegenheid, zeker voor praktijkgeschoolden.

We voegen werklocaties toe door intensivering en nieuwe bedrijventerreinen. Daarnaast voegen we werklocaties toe in het stedelijk weefsel.

We vangen de groei van mobiliteit primair op met openbaar vervoer, fiets en lopen.

Voor lange termijn opteren we voor een schaalsprong van het openbaar vervoer. We ontwikkelen primair binnenstedelijk nabij OV-knooppunten. Zo creëren we maximaal draagvlak voor openbaar vervoer. Daarnaast versterken we de fiets- en wandelstructuur en de ketenreis, waaronder fietsenstallingen, regionaal fietsnetwerk en uitbreiding van P+R terreinen. Dit is belangrijk voor kleinere kernen.

De doorstroming op het hoofdwegennet blijft belangrijk. De doorstroming op de bestaande A1 moet behouden en verbeterd worden. Capaciteitsvergroting op de A27 draagt bij aan het regionale mobiliteitssysteem.

Ondanks de inzet op openbaar vervoer, zal de auto een belangrijk vervoersmiddel blijven, zeker voor gebieden met minder openbaar vervoer. Als capaciteitsvergroting noodzakelijk is, opteren we voor de A27 tussen Eemnes en Almere, uitgaande dat dit ook doorstroming op de A1 zal verbeteren.

Verstedelijking sluit aan bij de cultuurhistorische en stedenbouwkundige kwaliteiten van de kernen.

De historische kwaliteit van de gebouwde omgeving in de regio is hoog. Naarmate de kwaliteit hoger is, zijn we terughoudender met ontwikkelingen. Dat betekent niet dat er geen veranderingen mogelijk zijn, dit vraagt wel om een zorgvuldige afweging.

We ontwikkelen zoveel als mogelijk natuurinclusief en klimaatbestendig.

Bij verdichting is het belangrijk om voldoende groen en water te behouden of te creëren. Dit voorkomt hittestress en wateroverlast. Op de stuwwal wordt schoon water zo veel mogelijk geïnfiltreerd.

We zijn terughoudend met nieuwe bebouwing of stellen van eisen aan bebouwing op plekken die gevoelig zijn voor veranderingen in het watersysteem of waar lange termijnrisico's zijn voor waterveiligheid.

We zoeken het perspectief voor de kernen in het landelijk gebied in maatwerkoplossingen. Concentratie van wonen en werk in de grote kernen geeft ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid om kleine kernen vitaal en bereikbaar te houden.

In kleine kernen is er weinig ruimte voor uitbreiding. Traditioneel buitenstedelijk uitbreiden in waardevol landschap zien we niet als oplossing. Als puur naar exploitatie van openbaar vervoer wordt gekeken blijft grote vervoerswaarde ontbreken.

Bij het focussen van verstedelijking langs OV-corridors en het behoud van landschap, hoort een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de vitaliteit van de kleine dorpen. Dat kan bijvoorbeeld door het clusteren van voorzieningen, zorg voor goede bereikbaarheid of het versterken van de recreatieve economie.

Toelichting:

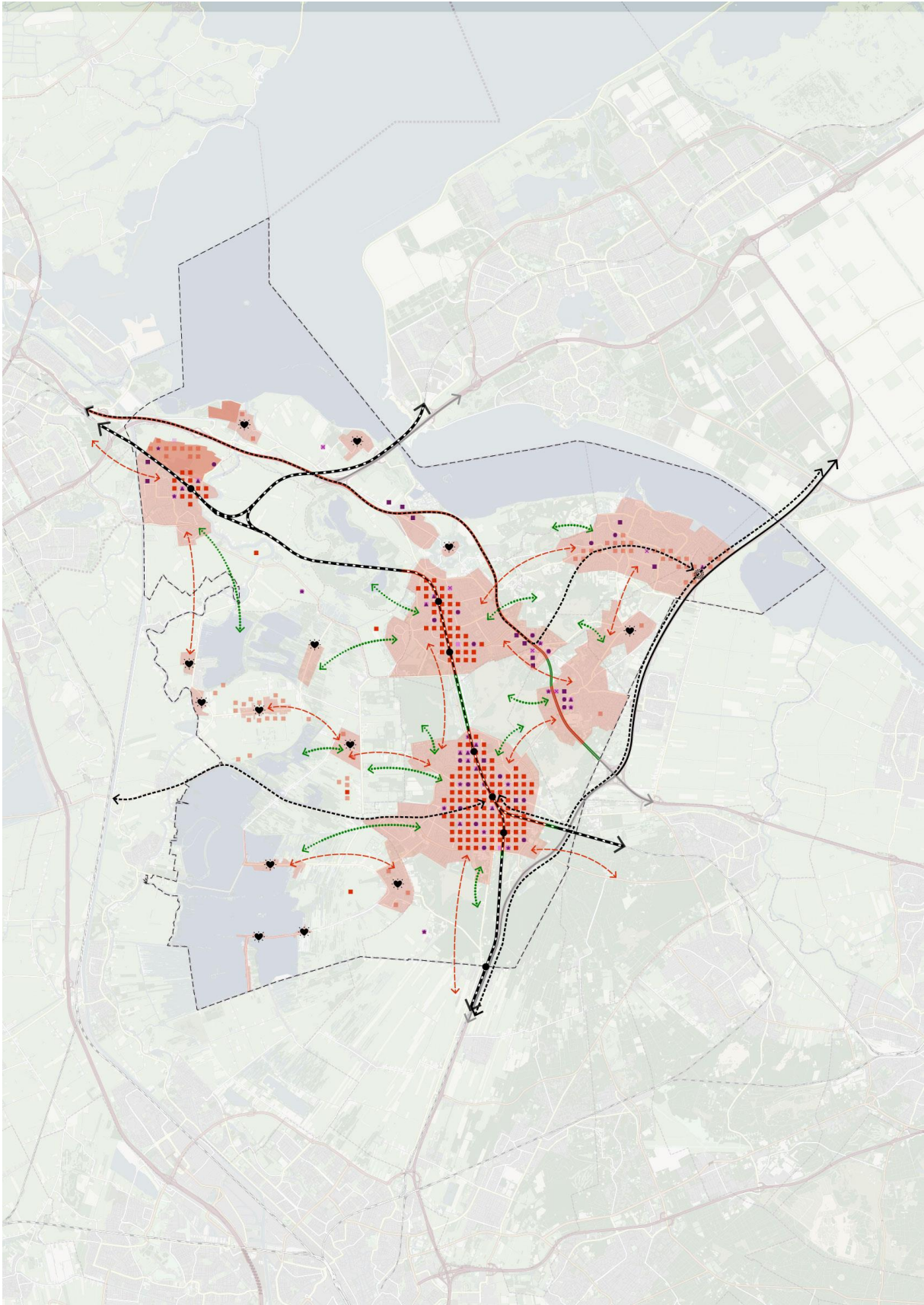
Er is duidelijk noodzaak om wonen, werken en mobiliteit goed op elkaar af te stemmen. Daarom deze samenhangende ontwikkellijn.

De trends op hoger schaalniveau (Provincie, MRA, Rijk) zijn duidelijk: er wordt maximaal ingezet op verdichten bij OV-knooppunten. Daar liggen ook de kansen om het grootste deel van de benodigde woningen te realiseren. Het spoorgebied Hilversum biedt veel kansen om op aan te sluiten. Voor onze regio zijn er verschillende opties mogelijk: willen we inzetten op de volledige spoorcorridor, al dan niet aangevuld met een 'HOV-corridor' of kiezen we voor een centrumstad Hilversum?

We zien perspectief voor de kernen in het landelijk gebied in maatwerkoplossingen. Dat kan door het clusteren van voorzieningen, zorg voor een goede bereikbaarheid of het versterken van de (recreatieve) economie. Traditioneel buitenstedelijk uitbreiden in waardevol landschap zien we niet als noodzakelijke oplossing en gaat ook in tegen de bovenregionale trends.

Kansen:

Er liggen kansen voor verdichting langs de spoorlijn. Het stationsgebied Hilversum en bij het station Weesp wordt al ontwikkeld. We zien ook zeker kansen voor station Bussum-Zuid, maar ook langs de HOV 't Gooi en bij station Naarden-Bussum. Zo wordt ook ingespeeld op beleid van Rijk en provincie.

6.3.2 Landschap en natuur

'Robuust en aantrekkelijk landelijk gebied'

Elementen van de ontwikkellijn:

We behouden en versterken de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten

De diversiteit en hoge kwaliteit van het landschap midden in de randstad is een unieke kwaliteit van de regio. De regio heeft een sterke traditie als bakermat van de Nederlandse natuurbeweging. Die houden we in ere.

De ontstaansgeschiedenis van het landschap is nog zichtbaar en merkbaar. Het is van belang de landschapsbepalende processen te kennen en te gebruiken.

Het landschap heeft zich historisch, zeker in de Vechtstreek, ook sterk ontwikkeld. Met de opgaven voor klimaat, water, biodiversiteit en bodemdaling zal dit proces ook door blijven gaan. Het landschap zal daarom op plekken veranderen. Daarbij is behoud, en liefst versterking, van de waarde die dat landschap biedt, zoals biodiversiteit, stilte, erfgoed, recreatieve benutting, voedselvoorziening of CO2 opslag, een voorwaarde.

We voorkomen zoveel mogelijk verstedelijking in waardevol landschap of natuur.

De woningbehoefte wordt zoveel mogelijk binnenstedelijk ingevuld. Traditioneel buitenstedelijk bouwen zien we niet als oplossing. Indien buitenstedelijke ontwikkeling noodzakelijk is, vindt dit niet plaats in waardevol landschap of natuur en dient dit ook landschappelijke doelen.

Er zijn nog weinig opties om wegen te verbreden of aan te leggen zonder grote impact op landschap. Nieuwe doorsnijdingen door infrastructuur moeten worden voorkomen. Als toch wordt besloten bestaande infrastructuur uit te breiden, gaat de voorkeur uit naar de A27 en vervolgens een goed ingepaste A1. Hierbij moet worden gedacht aan verdiepte ligging en/of tunnels. Een IJmeerverbinding is alleen ondergronds aanvaardbaar.

Een hoogwaardig stedelijk gebied hoort een hoogwaardig landschap

Bij verdichting in de stad, hoort ontwikkeling van hoogwaardig landschap om de stad.

Daarvoor moet landschap en natuur robuust zijn. We zoeken naar kansen voor zowel vergroting van de natuur, verbinding van de natuur als versterking van de bestaande natuur. Daarbij voegen we ecologische verbindingen toe. Ook brengen de natuur meer de stad in, om gelijk ook de toegankelijkheid van het landschap te vergroten.

Omgang met klimaatverandering en energiewinning

Uitgangspunt voor de energietransitie is dat de toekomstige energiemix passend dient te zijn bij de unieke regionale landschappelijke en gebiedskwaliteiten en de economische kansen van het gebied. De regio zet maximaal in op het besparen van energie.

De groen/blauwe kwaliteiten worden ingezet om CO2 te reduceren.

Ontwikkelingen dragen bij aan het verbeteren van het watersysteem

Voldoende en kwalitatief goed water is cruciaal voor de natuur-, landschappelijke en recreatieve waarden. Hoe beter de waterkwaliteit, hoe hoger de natuurwaarden en productiewaarde en hoe meer mogelijkheden voor recreatie. De meeste gebieden hebben baat bij het water wat hier natuurlijk aanwezig is, bijvoorbeeld door schone kwel uit de Heuvelrug of schoon (regen)water wat in de grond zakt. Bij toenemende droogte is het gebied nu afhankelijk van gebiedsvreemd water, wat van mindere kwaliteit is.

Daarom is het belangrijk om zoveel mogelijk goed water in een gebied te houden of te krijgen. We gaan daarom we zuinig(er) om met drinkwater en grondwater.

Op lange termijn vraagt de toenemende druk om een systeemkeuze hoe het gebied wordt voorzien van (drink)water: de Heuvelrug, het Amsterdam Rijnkanaal en de Lek (Vecht) of het IJmeer/Markermeer. Doel is de afhankelijkheid van gebiedsvreemd water zo laag mogelijk te krijgen.

Om te werken aan een robuust systeem moeten maatregelen in het watersysteem of die daar effect op hebben bijdragen bij aan het verbeteren van het watersysteem en geen lapmiddel zijn. Ontwikkelingen dienen minimaal waterneutraal te zijn.

Toekomst van de landbouw

Het agrarisch gebruik is historisch een bepalende factor geweest bij de landinrichting. Het grootste agrarisch gebied ligt nu in de Vechtstreek, de toekomst van de landbouw wordt hier geschetst.

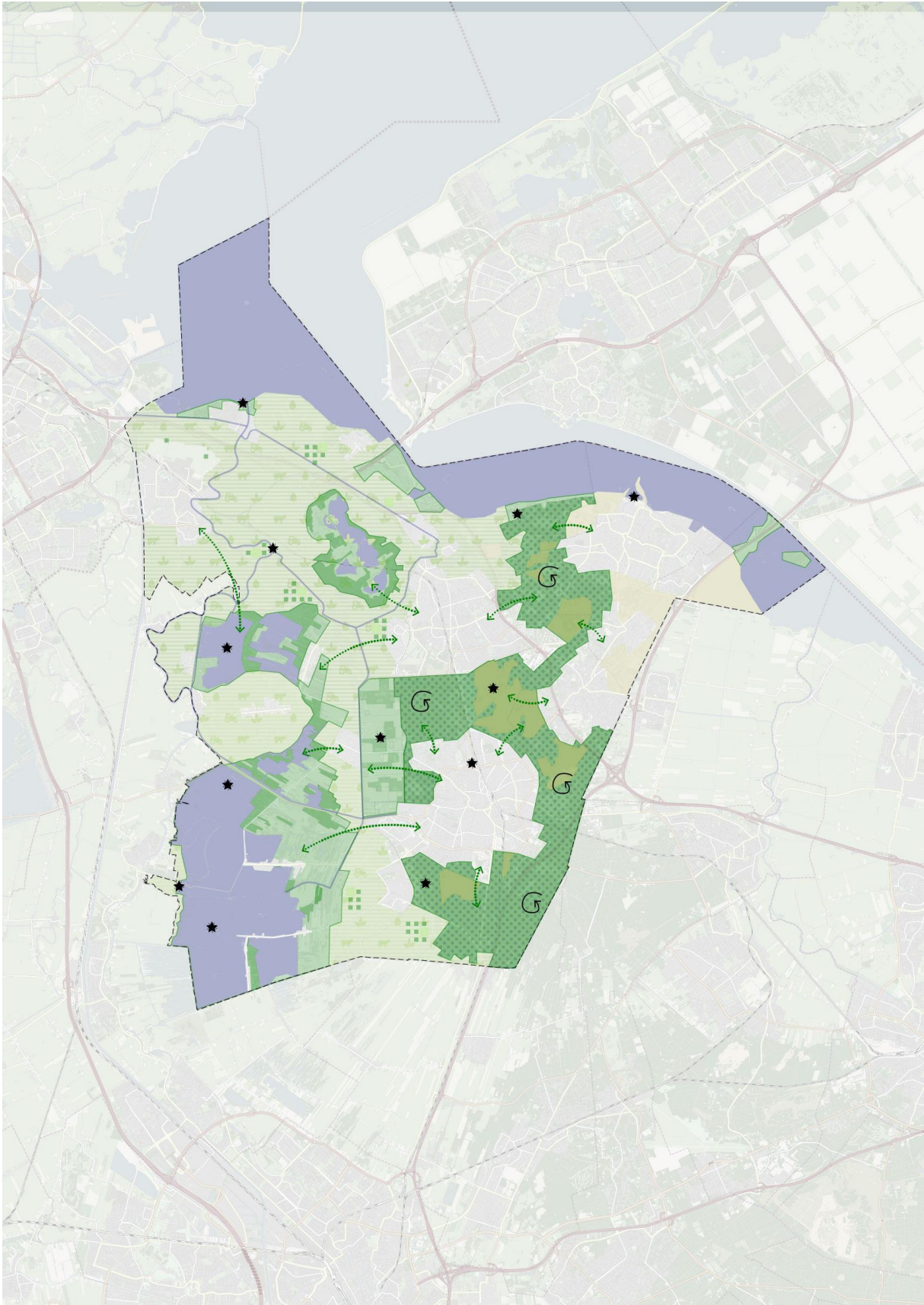
In het Gooi is er nog weinig landbouw. Dit is daarom niet minder belangrijk, de resterende enges en meenten zijn van hoge cultuurhistorische waarde en hebben veel potentie voor agrarisch natuurbeheer en beleving.

Toelichting

Het landschap is unique selling point van de regio en een belangrijk onderdeel van de prettige woon- en leefomgeving. Dit wordt ook op de schaal van de MRA erkend. Daarbij passen ook ambities voor klimaatadaptatie en versterking van het watersysteem.

Kansen:

We kunnen de potentie van het landschap nog meer inzetten. Als we de natuur robuuster maken, liggen er kansen voor recreatie. Zoals in het Gooimeer. De landschappelijke waarden zijn ook goed in te zetten om kwaliteit van een gebied te vergroten.

6.3.3 Perspectief veengebied (Vechtstreek)

'Vitaal veenweidegebied'

Elementen van de ontwikkellijn:

Samenhangende oplossingen voor de bodemdaling, stikstofneerslag, waterkwaliteit en waterveiligheid.

In het veenweidegebied komen veel ruimtelijke opgaven samen, die vaak een sterke relatie hebben met het water. Dit maakt het ook een gebied met veel kansen. Veranderingen zijn noodzakelijk, maar we willen het gebied en de gebruikers een houdbaar perspectief bieden.

Gemiddeld gezien zal er een waterrijker gebied ontstaan met extensiever agrarisch gebruik, recreatieve mogelijkheden, bijzondere woon- en werkplekken en natuurontwikkeling.

Het landgebruik en de waterpeilen worden in balans gebracht met de draagkracht van het veenweidegebied

PM er ligt op dit moment nog geen concrete strategie voor de aanpak van bodemdaling. Wellicht komt uit de consultatie over de derde tussenstand een leidende invalshoek of andere input naar voren. Dit wordt dan hier verwerkt.

Toekomst van de landbouw (met name veehouderij)

Er komen veel opgaven op de landbouw af en de sector staat zelf ook voor grote uitdagingen. De verwachting is dat de grondgebonden bedrijven meer grond nodig hebben voor kringlooplandbouw en minder dieren per hectare. Voor een duurzaam economisch perspectief voor de landbouw is voldoende areaal cruciaal. Dit belang speelt een rol bij ruimtelijke afwegingen.

Bedrijven zullen multifunctioneler worden (meer nevenfuncties) of andere vormen van landbouw toevoegen.

PM: met betrekking tot het veengebied, toekomst van het watersysteem en agrarische sector ligt er minder regionaal uitgewerkt beleid waaruit geput kan worden. Hier moet komende maanden nog input opgehaald worden.

Toelichting:

In het veengebied komen verschillende opgaven samen. Het veengebied is cruciaal onderdeel in het watersysteem van infiltratie op het zand en kwel en bemaling in de Vechtstreek. Daarnaast komen opgaven voor waterkwaliteit, bodemdaling, stikstof, waterveiligheid CO2 en de toekomst van de veehouderij en (water)recreatie samen. In het veengebied liggen ook kleine kernen als Muiderberg, Nederhorst den Berg en Loosdrecht, waar zorgen zijn over de toekomstige vitaliteit. Hierbij is een integraal perspectief nodig. Dat moet houdbaar zijn op lange termijn.

Kansen:

Er zijn gebieden waar bodemdaling voorkomt, die nabij Natura 2000 liggen en waar de waterkwaliteit onder druk staat.

Wellicht zijn er kansen voor bijzondere woningbouw om transities mogelijk te maken (Groenewoud is een voorbeeld). Een ruimhartiger mogelijkheid voor gebruik van bebouwing en/of toevoeging daarvan op voormalige agrarische- of bedrijfspercelen biedt ook kansen.

6.4 Fasering

Niet alle opgaven zijn even acuut. Ook kan noch moet niet alles tegelijk en sommige oplossingen vragen meer tijd dan een andere. Door de verschillende ambities in de tijd te zetten, is het (noodzakelijke) tempo van verschillende samenhangende ontwikkelingen concreet gemaakt.

PM: deze paragraaf wordt aan het eind aangevuld als de tekst is uitgekristaliseerd.

6.5 Financiële haalbaarheid

Er wordt getracht om inzicht te geven in de financiële uitvoerbaarheid en mogelijkheden voor financiering.

PM: deze paragraaf wordt aan het eind aangevuld als de tekst is uitgekristaliseerd.

6.6 Klimaat effecten

Er wordt getracht om de impact op het klimaat inzichtelijk te maken.

PM: deze paragraaf wordt aan het eind aangevuld als de tekst is uitgekristaliseerd.

7. Gebieden

PM In dit hoofdstuk kunnen gebieden worden benoemd die mede uit de gesprekken naar voren zijn gekomen en regionaal relevant zijn. Dit kunnen gebieden zijn waar regionale samenwerking nodig is, of waar inspirerende ideeën voor oplossingen zijn bedacht, een locatie die nader onderzoek vergt, of juist een concreet project. Deze gebieden dienen ter inspiratie en bespreking in eventuele vervolgstappen.

8. Doorkijk naar het vervolg

PM: hier kan een doorkijk gegeven worden naar de wijze waarop het koersdocument benut kan worden. Dit zal indicatief zijn, besluiten hierover worden apart genomen.

Bijlagen

Bovenregionale context

Omgevingsvisie NH 2050

De provincie Noord-Holland heeft in november 2018 al een omgevingsvisie vastgesteld. In de omgevingsvisie benoemt de provincie ambities voor de lange termijn. Het beleid wordt uitgewerkt aan de hand van 'bewegingen', die samenhangende beleidslijnen illustreren.

Ambities die voor regio G&V relevant zijn:

- Evenwichtige balans tussen economische groei en leefbaarheid.
- Biodiversiteit vergroten.
- Halen normen Kaderrichtlijn water in 2027, WHO normen gezondheid in 2050.
- Voorkeur binnenstedelijk bouwen, aanbod woon-werk afstemmen.
- Klimaatneutraal in 2050, rekening houdend met ambities verstedelijking en landschap. Energiewinning moet passen bij 'de draagkracht van het landschap'.
- Bodemdaling veenweidegebied afremmen, stoppen en waar mogelijk herstellen.

In Gooi en Vechtstreek komen de bewegingen Dynamisch schiereiland, Metropool in ontwikkeling, Sterke kernen, sterke regio's en Natuurlijk vitaal landelijke omgeving bij elkaar.

Metropool in Ontwikkeling

- Binnenstedelijk bouwen.
- Regionaal verkeer boven doorgaand verkeer.
- Metropolitain landschap.

Sterke kernen, sterke regio's

- Nieuwe ontwikkelingen van woningbouw en voorzieningen worden geconcentreerd in kernen, passend bij de rol van de kernen in het regionale netwerk, en voegen zich naar de vraag op basis van de meest actuele cijfers.

- Centrumsteden
- Groenstedelijke kernen
- Dorpskernen
- Verzorgingsgebied stedelijke voorzieningen
- Groene geleiding tussen kernen
- Openbaarvervoernetwerk
- Hoofdinfrastructuur (weg)

Afbeelding: sterke kernen, sterke regio's

Natuurlijk en vitaal landelijk gebied

- Het landgebruik en de waterpeilen worden in balans gebracht met de draagkracht van het veenweidegebied.
- Natuurlijke processen zijn richtinggevend voor inrichting en beheer van nieuwe en bestaande natuurgebieden.
- Om een robuust ecosysteem te realiseren worden verbindingen tussen natuurgebieden verbeterd en functies slim gepositioneerd.

Dynamisch schiereiland

- Bij nieuwe ontwikkelingen in de kustzone wordt aangesloten bij de verscheidenheid en karakteristieken van de kustlandschappen en aanliggende grote wateren en karakteristieken van de kustlijnen.
- Ecologische verbindingen worden behouden en aangevuld, met oog op robuuster maken van het ecologisch systeem in de kustgebieden, inclusief de grote wateren

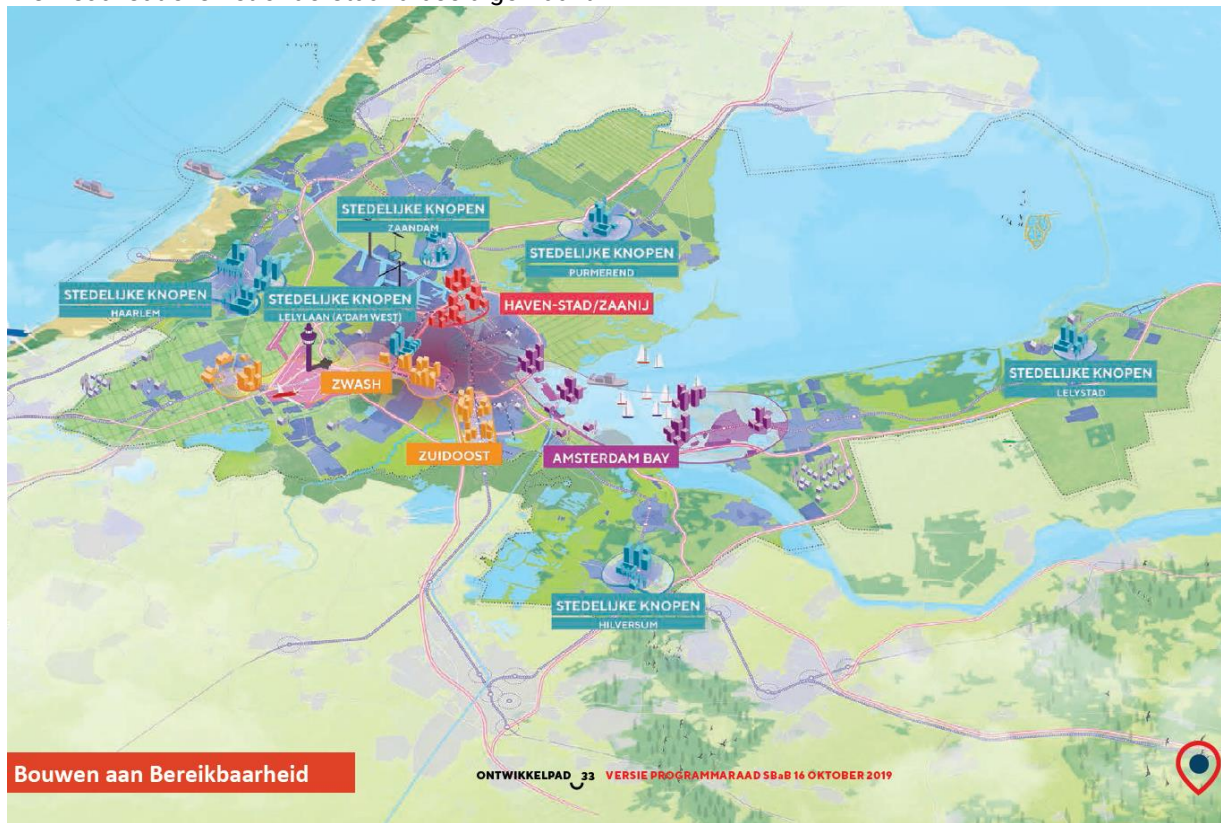
Ontwikkelpad programma Samen bouwen aan Bereikbaarheid

Het Rijk en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) hebben een gezamenlijk programma 'Samen bouwen aan bereikbaarheid' opgezet om richting te geven aan de mobiliteitsopgaven. Onderdeel van dit programma wordt het 'Ontwikkelpad Verstedelijking en Bereikbaarheid MRA'. Het Ontwikkelpad beschrijft welke ontwikkeling het mobiliteitssysteem kan maken en welke keuzes daarin met de tijd gemaakt moeten worden.

Binnen dit programma is uiteindelijk voor een gekozen voor deze hoofdrichtingen:

- Het ontwikkelen van de internationale woon-werkas met twee grote gebieden: Zuidwest Amsterdam-Schiphol-Hoofddorp en Amsterdam Zuidoost; met een goede aansluiting op het centrum van Amsterdam.
- Het verdichten van Amsterdam en uitbreiden hoogstedelijk kerngebied aan de westkant zoals Haven-Stad/ZaanIJ en Amsterdam Bay Area (Amsterdam Oost - Almere). Gecombineerd met ontwikkeling van de stedelijke knopen zoals Haarlem, Hilversum en Lelystad in de gehele MRA.

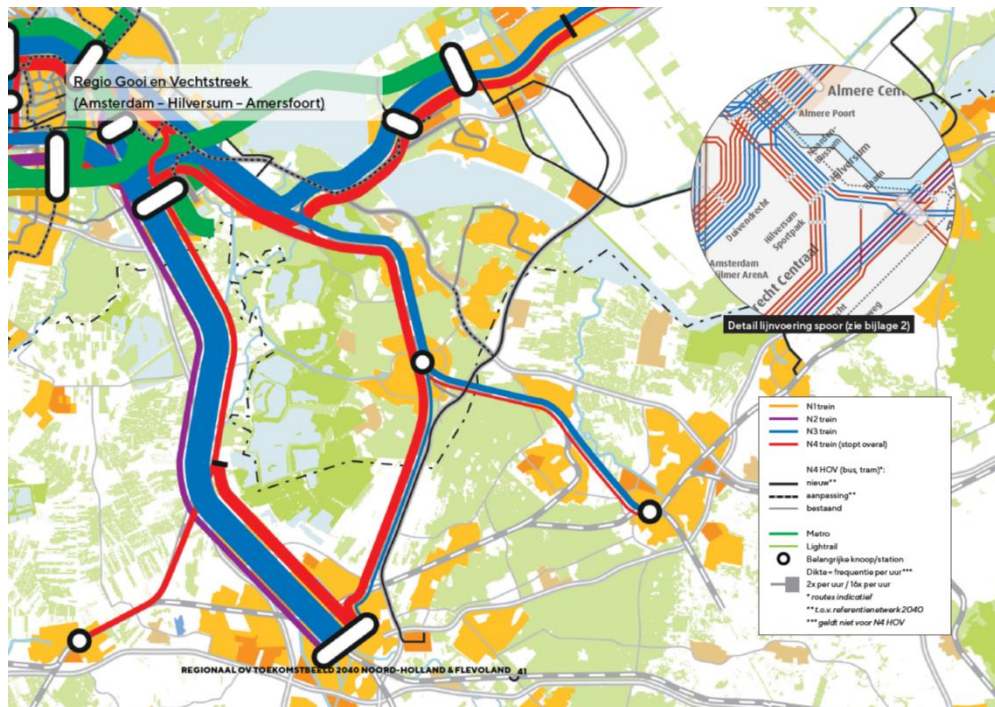
Als visualisatie is het onderstaand beeld gemaakt:

OV Toekomstbeeld Noord-Holland en Flevoland

Als inbreng voor het landelijke OV Toekomstbeeld, waarin het Rijk de visie op de toekomst van het openbaar vervoer gaat vastleggen, is voor en door provincies Noord-Holland en Flevoland een eigen OV Toekomstbeeld 2040 gemaakt als inbreng. Dit is op bestuurlijk niveau vastgesteld (ook in Amsterdam en Almere).

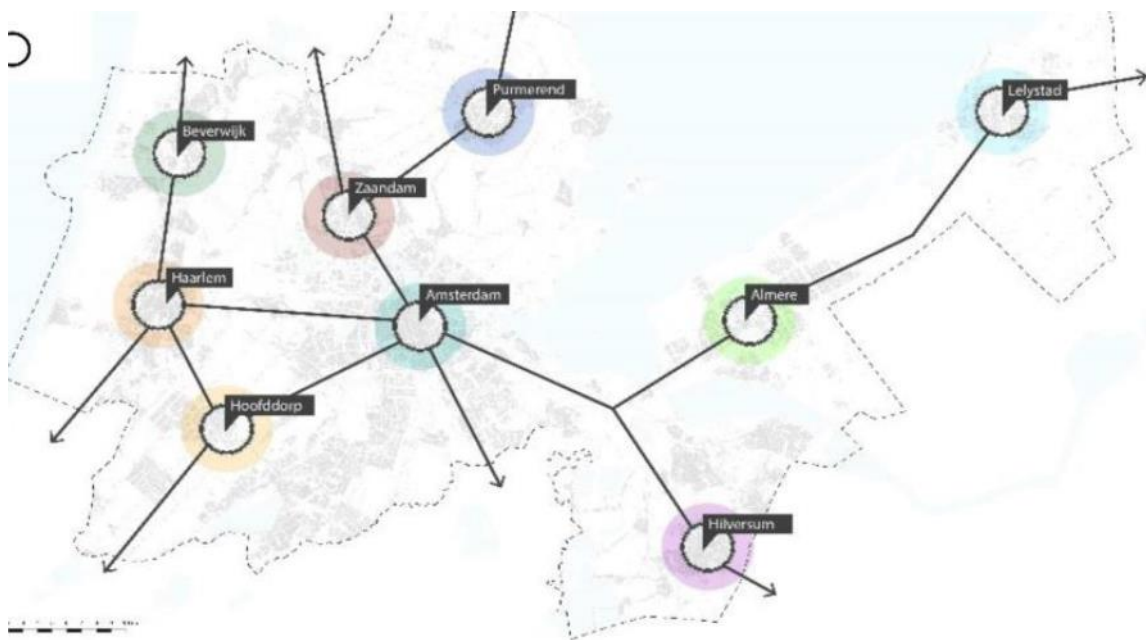
Het OV Toekomstbeeld pleit voor een schaa sprong in het openbaar vervoer. Voor onze regio is de ambitie om het bestaande spoor maximaal te benutten met een 2-treinen systeem van 6x Intercity en 4x Sprinter per uur. Ook wordt de HOV 't Gooi versterkt. Vanuit Almere wordt een HOV-busverbinding via Blaricum naar Utrecht Science Park geïntroduceerd. Doorstromingsmaatregelen op de A1 voor HOV-bus tussen knooppunten Muiderberg en Eemnes zijn onderdeel van het voorkeursnetwerk, evenals de nieuwe HOV-verbinding Hoofddorp-Uithoorn-Hilversum/Breukelen.

Uitgangspunten verstedelijkingsstrategie Rijk-Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Het Rijk en de MRA hebben afgesproken om in 2020 een verstedelijkingsstrategie vast te stellen. In het najaar van 2019 worden hiervoor de uitgangspunten vastgesteld. Het belangrijkste uitgangspunt is het polycentrische model, met Amsterdam als duidelijke kernstad en daaraan vastgelegen verstedelijkt gebied. Daarnaast tussen een onderscheidend landschap een aantal plaatsen die verschillen in omvang. Belangrijke uitgangspunten zijn het zoveel mogelijk binnenstedelijk realiseren van woon-, werklocaties en voorzieningen in gemengde milieus en geconcentreerd rond knooppunten. Er wordt een sterke link gelegd tussen bereikbaarheid en verstedelijking. Bij transformatie van werklocaties moet tijdig een alternatief voorhanden zijn. Ook moeten de functies en kwaliteiten van het landschap worden versterkt.

PM AANVULLEN AAN DE HAND ONTWIKKELINGEN

Afbeelding: verbeelding polycentrisch model

Toekomst van het landschap

Uit het voorgaande komt ook naar voren dat het landschap rondom de kernen een kernkwaliteit van de metropool rond Amsterdam is. Op regionaal schaalniveau is dat ook zeker het geval. Het beleid is er dan ook op gericht op de kernen niet aan elkaar te laten groeien en het landschap tussen de kernen te behouden. Er komt daarnaast naar voren dat grote opgaven op het landschap afkomen, en zeker in het veenweidegebied. Denk aan energietransitie, bodemdaling van veen, stikstofneerslag op natuur en de transformatie naar kringlooplandbouw. Vanuit het MRA programma landschap zijn gebiedsateliers gehouden om dit nader in beeld te brengen en te verkennen hoe het landschap zich kan ontwikkelen. Deze publicatie, genaamd INTENS, moet zijn verdere uitwerking krijgen in de verstedelijkingsstrategie. Het geeft wel een inzicht hoe op hoger schaalniveau naar de regio wordt gekeken.

Afbeelding: overzichtskaart INTENS

Ook op dit schaalniveau wordt de diversiteit aan landschappen en de bijzondere cultuurhistorische en natuurwaarden hoog gewaardeerd. De regio wordt niet gezien als plek voor grootschalige energielandschappen, maar meer om ecosysteemdiensten zoals natuur, biodiversiteit en recreatieve mogelijkheden te bieden. Het perspectief voor het veenweidegebied is een combinatie van (sterk) vernatten op de veengebieden en kringlooplandbouw in de gebieden met een kleidek langs de Vecht.